

Elecziun da professiun

Berufs-, Studien- und Laufbahnberatung
Cussegliaziun da professiun, da studi e da carriera
Orientamento professionale, negli studi e nella carriera

berufsbildung.gr.ch

Amt für Berufsbildung
Uffizi per la furmaziun professunala
Ufficio della formazione professionale

Co vinavant suenter la scola?

Chara scolara, char scolara

Prest vegns ti a terminar il temp da scola obligatoric. Fin là vegns ti a s'occupar intensivamain cun ti'elecziun da professiun. L'elecziun da professiun è in process interessant. Ti decidias tge che ti vuls emprender. Prenda avunda temp per l'elecziun da professiun. T'infurmescha davart las professiuns ch'i dat ed examinescha detaglia-damain tgeninas che van bain a prà cun tai.

L'elecziun da professiun po vegnir sutdividida en 7 pass:

Fegls d'infurmaziun en connex cun ils singuls pass chattas ti sut www.berufsbildung.gr.ch

► Documentaziun ► Cussegliaziun da clamada, studis e carriera ► «profilo».

L'urari da l'elecziun da professiun sin la proxima pagina inditgescha cura che tge pass succedan. Nus giavischain a ti in' interessanta elecziun da professiun e sustegnain gugent tai durant quai process!

Links tar l'elecziun da professiun

Professiuns e scolaziuns: www.cussegliaziun.ch ► Professiuns AFQ u Professiuns AFP

Films da professiuns: www.berufsberatung.ch/filme

Tips per il fufragnadi: www.cussegliaziun.ch ► Fufragnadi

Tschertga da fufragnadis: www.berufsberatung.ch ► Berufe ► Schnupperlehren

Occurrenzas d'infurmaziun per furmaziuns fundamentalas e supplementaras: www.berufsberatung.ch/infoveranstaltungen

Tschertga da plazzas d'emprendissadi: www.berufsberatung.ch/lehrstellen, www.lehrstellencheck.ch, www.lehre-gr.ch, www.yousty.ch

Tips tar la tschertga d'in lieu d'emprendissadi: www.cussegliaziun.ch ► Fegls d'infurmaziun

Preparaziun da l'elecziun da professiun:

1. Set pass da l'elecziun da professiun: www.berufsberatung.ch ► Berufe ► Erste Berufswahl
2. Exploratur da professiuns: www.berufsberatung.ch ► Berufe ► Lehrberufe: EFZ und EBA ► Berufe-Explorer
3. Profils da las premissas necessarias ► www.anforderungsprofile.ch
4. Checks per champs da professiun ► www.laufbahnzentrum.ch ► Für Jugendliche ► Downloads und Links ► Berufsfelder-Checks

Stipendis en Grischun: www.stipendien.gr.ch ► rumantsch

Scolas medias en Grischun – Gimnasi, SMC, SMS, SMI: www.mittelschulen.gr.ch ► rumantsch

Purschidas da punt grischunas: www.brueckenangebote-gr.ch ► rumantsch

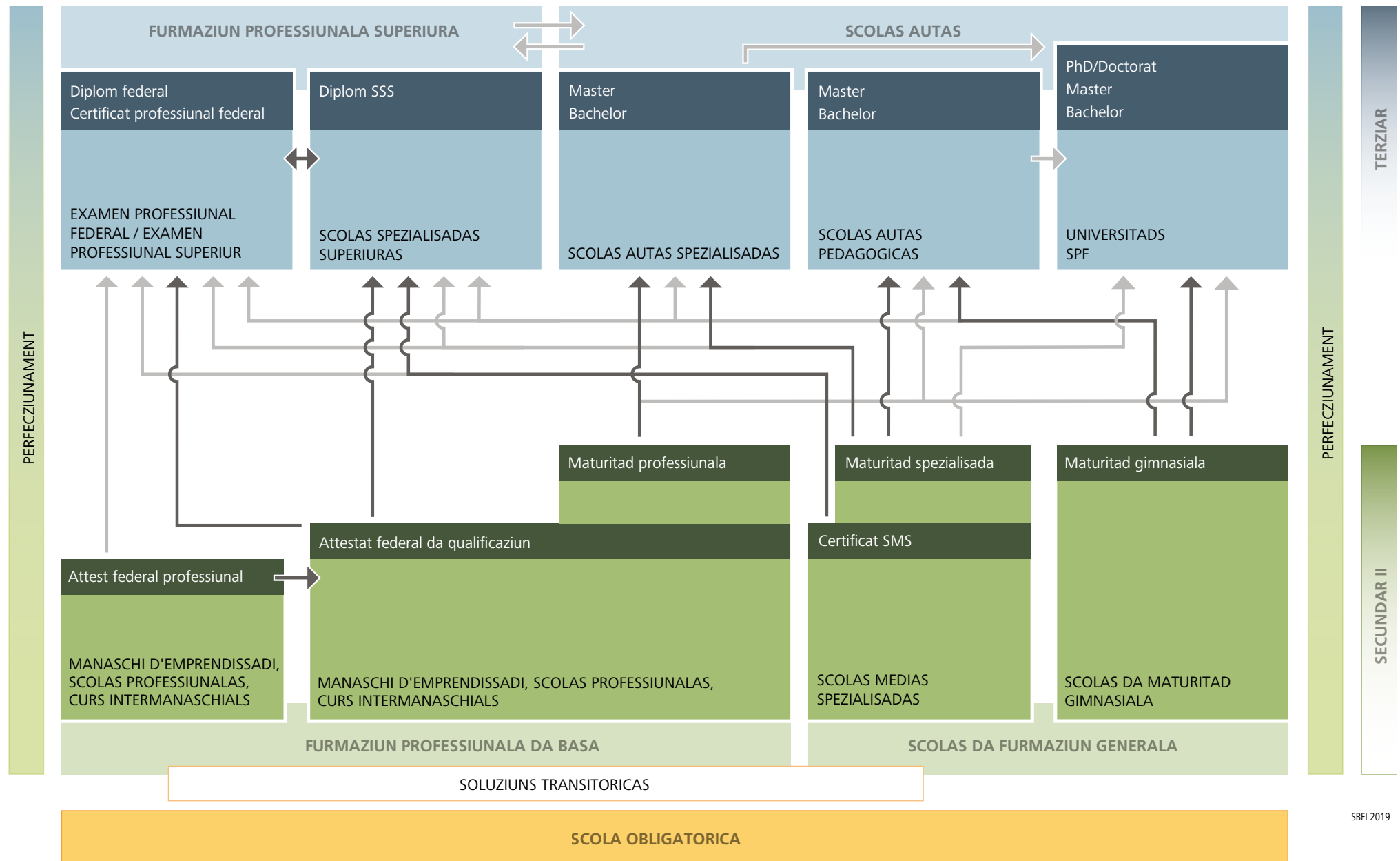
Mia professiun?
La cussegliaziun
professionala
gida.

Urari da l'elecziun da professiun

1. stgalim aut					2. stgalim aut										3. stgalim aut												
mars	avrìgl	matg	zercladur	fanadur	avust	settember	october	november	december	schaner	favrer	mars	avrìgl	matg	zercladur	fanadur	avust	settember	october	november	december	schaner	favrer	mars	avrìgl	matg	zercladur
					preparaziun da l'elecziun da professiun en scola 																						
visitas en il Center d'infurmaziun professiunala (CIP) 																											
discussiuin en la classa e sairas da geniturs 																											
occurrenzas d'infurmaziun tar professiuns e scolaziuns 																											
cussegliazions individualas tar il/la cussegliader/ra da professiun 																											
fufragnadis 																											
															tschertgar in lieu d'emprendissadi (www.berufsberatung.ch) 												
					s'annunziar per ina scola media 										s'annunziar per ina scola media 												
															s'annunziar per ina soluziun da punt 												

 planisar
  jau
  s'orientar
  cumparegliar
  esplorar
  decider
  realisar
  sa preparar

Sistem da formaziun

Furmaziun professiunala da basa

La furmaziun professiunala da basa suonda al temp da scola obligatoric e dura tut tenor diplom dus fin quatter onns. Ella sa cumpona da la furmaziun professiunala en ils manaschis d'emprendissadi e la furmaziun da scola en la scola professiunala.

Questa divisiun da la furmaziun pratica en ils manaschis d'emprendissadi e da la furmaziun teoretica en las scolas professiunalas vegn numnada sistem dual. Plinavant vegnan abilitads generalas instruidas en il curs ordaifer ils manaschis. Tgi che ha absolvi cun success ina furmaziun professiunala da basa, è qualifitgà per pratitgar la professiun emprendida e per frequentar numerusas pussaivladads da furmaziun supplementara.

Attestat federal professiunal AFP (furmaziun da basa da 2 onns)

La furmaziun professiunala da basa da dus onns maina giuvenils pli flaivels en fatgs da scola ma talentads en la

pratica ad in attestat federal professiunal (AFP) cun agen profil da professiun. Cun in AFP èsi pussaivel da ver access ad ina furmaziun professiunala da basa da 3 u 4 onns cun attestat federal da qualificaziun (AFQ).

Attestat federal da qualificaziun AFQ (furmaziun da basa da 3 u 4 onns)

Durant la furmaziun professiunala da basa da 3 u 4 onns acquistan ils giuvenils las qualificaziun che rendan abels els da pratitgar la professiun correspondent. Questa furmaziun maina ad in attestat federal da qualificaziun (AFQ) e pussibilitescha l'access ad ina furmaziun professiunala superiura.

AFP
AFQ

Maturitad professionala MP

La maturitad professionala pussibilitescha l'access ad in studi ad ina scola auta professionala, sco era l'access a la passarella che lubescha dad ir ad in'universitad.

MP durant l'empredissadi (MP 1)

La MP 1 sa drizza a giuvenils cun bunas prestaziuns en scola. Ella cumplettescha l'empredissadi da 3 u 4 onns cun ina furmaziun generala approfondada. Emprendistas ed emprendists da la MP 1 frequentan – ultra da la scolaziun pratica – per regla dus dis per emna l'instrucziun a la scola professionala spezialisada ed a la scola da maturitad professionala.

Il manaschi d'empredissadi e l'examen reussì èn las premissas per pudair visitar quest'instrucziun. L'examen reussì è valabel dus onns (ultim termin d'annunzia: fin da favrer/entschatta da mars). Senz'examen pon era personas che han ademplì las pretensiuns en in auter chantun, personas che han ademplì las pretensiuns per ir en la quarta classa d'in gimnasi e personas che han reussì en l'examen per ina scola media (Ø 4.0) entrar en la furmaziun da la MP.

MP suenter l'empredissadi (MP 2)

La scolaziun da la MP 2 pon ins absolver a temp cumplain u complementarmain sper la lavur. Per avair access a la procedura d'admissiun per la MP 2, ston ins avair in attestat federal da qualificaziun (AFQ). Tut tenor la direcziun da la MP 2 vegn pretendì sper la nota da finiziun dal AFQ anc auters elements sco in examen d'admissiun e/u in discurs ubain in test d'abilitad.

Direcziuns

- Tecnica, architectura, «life sciences»
- Economia (tip W) e servetsch (tip D)
- Sanadad e social
- Decoraziun ed art
- Natira, territori e nutriment

Las direcziuns da la MP «Fatgs socials» e «Natira, territori e nutriment» pon vegnir frequentads en il Grischun mo sco MP 2 suenter avair terminà l'empredissadi. Il tip «Servetschs» na vegn actualmain betg purschi. Uschiglio pon la direcziun ed il tip vegnir tschernids libramain en la MP 2.

Scolas medias

En il Grischun dat i trais purschidas da scolas medias: il gimnasi, la scola media commerciala e la scola media spezialisada. Ellas porschan denter auter l'access als studis da las scolas autas. A partir da l'onn da scola 2025/2026 vegn purschida supplementarmain la scola media d'informatica (SMI).

Gimnasi

L'access al gimnasi succeda suenter la 6. classa primara en il gimnasi che cuzza 6 onns u suenter la 2. resp. 3. classa da la scola superiura en il gimnasi che cuzza 4 onns. La furmaziun sa cumpona ord secturs fundamentals ed ord roms specifics e complementars che pon vegnir elegids. La scolaziun gimnasiala maina tar ina maturitad gimnasiala che lubescha l'access a las suandantas scolas autas: universitads, ETH, scolas autas da pedagogia e scolas autas spezialisadas.

Scola media commerciala (SMC)

La SMC cumenza suenter la 3. classa da la scola superiura. La scolaziun da la SMC cumbinescha ina savida generala profunda cun ina intensiva pratica professionala. Quella scola maina tar in attestat federal da qualificaziun (AFQ) mercantil e tar ina maturitad professionala (MP) en direcziun economia. Ella cuzza per regla 4 onns, q.v.d. 3 onns scola a temp cumplain e lura in onn praticum.

Scola media spezialisada (SMS)

L'access a la SMS è garanti suenter la 3. classa da la scola superiura. La SMS è ina scolaziun a temp cumplain che dura 3 onns, cun accents che sa refereschon als champs professionals sanadad, pedagogia u lavur sociala. Suenter il success a l'examen final pon ins recaltgar en in ulteriur onn la maturitad spezialisada. Tut tenor champ

professionnal cun in praticum (sanadad u lavur sociala) u cun in'instrucziun da scola approfondada (pedagogia). Il certificat da la Scola media spezialisada (SMS) porscha ina premissa ideala per absolver studis a scolas autas spezialisadas en las spartas da la tgira, da la medischina e da la pedagogia sociala. La maturitad spezialisada pussibilitescha per regla da cumenzar in studi ad ina scola auta spezialisada en il champ spezialisà u via ina ulteriura passarella a l'universitad. La maturitad spezialisada cun la spezialisaziun pedagogia lubescha da far in studi ad ina scola auta da pedagogia.

Scola media d'informatica (SMI)

La SMI cumenza suenter la 3. classa dal stglim superiur. La scolaziun che dura 4 onns sa cumpona da 3 onns instrucziun da scola ed 1 onn praticum professionnal. Suenter che las absolventas ed ils absolvents han terminà la scolaziun cun success survegnan ellas ed els l'attestat federal da qualificaziun (AFQ) sco informaticra u informaticher direcziun svilup d'applicaziuns e la maturitad professionala direcziun Economia.

Examen d'admissiun

Per tut ils quatter tips da scolas medias vegn manà tras in examen identic. Quel ha lieu en la 2. u la 3. classa da la scola superiura. Termin e l'annunzia guarda www.mittelschulen.gr.ch
► rumantsch.

Soluziuns transitoricas

Mintgatant na chattan ils giuvenils betg in emprendissadi u ina scola adattada suenter la scola obligatoria. Per els datti diversas pussaivladads intermediaras sco soluziuns transitoricas, segiurns linguistics u engaschaments sco au-pair.

Soluziuns transitoricas

Cun soluziuns transitoricas duain ils giuvenils che han differentas furmaziuns preliminaras vegnir preparads cun purschidas differenzias per entrar cun success en il mund professiunal. Per cuntanscher questa finamira rinforzan, consolideschan ed amplifitgeschan las soluziuns transitoricas quellas cumpetenzas dals giuvenils, che vegnan instruidas en la scola populara.

Tips da soluziuns transitoricas

I dat trais differentes tips da soluziuns transitoricas:

- La **soluziun transitorica da scola** intermediarica ina instrucziun teoretica e pratica che cumpiglia ina furmaziun generala sco er ina instrucziun preparatorica per la professiun.
- La **soluziun transitorica cumbinada** porscha activitads praticas en manaschis e dat ina instrucziun teoretica e pratica en furmaziun generala.
- La **soluziun transitorica integrativa** porscha ina instrucziun teoretica e pratica che cumpiglia ina furmaziun generala sco er ina instrucziun preparatorica per la professiun, mettend in accent spezial sin la promoziun da las cumpetenzas linguistics e da las cumpetenzas socialas. Ella sa drizza a giuvenils che dovran sustegn per chattar ina professiun e per s'integrar en la societad.

Profils ed adressas da mail

Savida preparaziun da clamada

Academia Engiadina, Samedan; www.academia-engiadina.ch

Savida generala (scola)/Purschida cumbinada, scola e praticums

Berufswahlschule Chur; www.bws-chur.ch

Savida generala (scola)/Onn d'integraziun

Bildungszentrum Palottis, Schiers; www.palottis.ch

Savida generala (scola)/Onn da schanza: scola e praticums

Formaziun Surselva, Ilanz/Glion; www.bzs-surselva.ch

Ulteriuras purschidas

www.berufsberatung.ch ▶ Aus- und Weiterbildung ▶ Fremdsprachen, Sprachaufenthalte

Il fufagnadi

Entras in fufagnadi pos ti imprendder d'enconuscher ina professiun, las lavurs da la glied da professiun e lur mintgadi da lavur. Ushè pos ti sclerir, sche questa professiun plascha a tai e sche ti es adattà per quella.

Il fufagnadi dura dad in fin plirs dis ed il manaschi d'emprendissadi al po er organisar sco part da la procedura da selecziun. La finamira èsi lura d'eruir, sche ti vas – ultra da tia qualificaziun professiunala – era a prà cun il manaschi d'emprendissadi, respectivamain sche l'ambient professiunal ta correspunda.

Ta prepara bain per il fufagnadi e t'infurmescha ordavant davart la professiun. Il manaschi spetga da tai che ti ta sajas fatschentà intensivamain cun tia professiun preferida.

► Va en il Center d'infurmaziun professiunala (CIP) u t'infurmescha sin la pagina d'internet www.berufsberatung.ch, legia infurmaziuns e guarda films davart la professiun.

Ta procura – cun agid da la cussegliaziun professiunala, da l'app «BIZ» u da la pagina d'internet www.berufsberatung.ch/schnupperadressen – adressas da manaschis d'emprendissadi per dumondas da fufagnadi per las professiuns che ti has tscherni. ► Il manaschis sin questa glista disponan d'ina permissiun da scolaziun. Ti pos dumandar directamain il manaschi, sch'el metta a disposiziun plazzas da fufagnadi per tia professiun preferida.

T'annunzia per ina plazza da fufagnadi. Va sperasvi en il manaschi u dà in telefon. Per in fufagnadi pretendan intgins manaschis in'annunzia en scrit. Dumonda il meglier simplamain, tge che vegn pretendi e quant voluminus ch'ils documents d'annunzia duain esser (per exempel cun in curs da vita cun fotografia, cun copias dals attestats dal stgalim superiur, cun ina brev da motivaziun, e.u.v.)

Il diari da fufagnadi survegns ti gratuitamain da la Cussegliaziun da professiun. En quel pos ti documentar tut tias experientschas.

Occurrenzas d'infurmaziun

I na dat betg purschidas da fufagnadi per tut las professiuns. La visita d'occurrenzas d'infurmaziun porschan in'alternativa. Là survegns ti invista da las professiuns e dals manaschis. Occurrenzas d'infurmaziun vegnan publicadas sin www.berufsberatung.ch/infoveranstaltungen.

La tschertga d'emprendissadi

1. In clar maletg da la professiun

T'annunzia mo per lieus d'emprendissadi en professiuns che ti enconuschas bain e nua che ti has las premissas necessarias.

2. Adressas da lieus d'emprendissadi libers

A l'entschatta avust cumpara mintgamai la glista da plazzas d'emprendissadi libras. Tala survegn ti en il Center d'infirmaziun professunala (CIP) ubain en l'internet sut: www.berufsberatung.ch/lena. I vala la paina dad esser attent regularmain ad inserats da plazzas en la gasetta, da dumandar suenter tar enconuschents u da guardar sin las paginas da web dad uniuns professunalas u da manaschis.

3. Annunzia

L'annunzia è tia carta da visita. Prenda peda da scriver la brev d'annunzia ed il curs da vita. Avant da trametter, dà da leger e curreger tia annunzia ad ina persuna versada (magistra u magister, cussegliaera u cussegliaer da professiun). T'annunzia il medem mument tar plirs manaschis.

4. Selezziun

Lieus d'emprendissadi pretendan savens in fufragnadi. Intgins manaschis pretendan era in test sco per exempel

il multichек, il basic-check u in auter test da qualificaziun.

5. Il discurs da preschentaziun

Ta prepara sin las suandantas dumondas:

- Tge sas ti sur da la professiun?
- Pertge es gest ti adattada u adattà per questa professiun?
- Pertge vuls ti ta scolar en quella professiun?
- Pertge vuls ti gest far in emprendissadi en questa firma?
- Tge sas ti da questa firma?
- Tgeninas èn tias fermezzas e tias flavlezzas?

6. Acceptar respostas negativias

Na perda betg il curaschi. Tschertga vinavant! Savens dovri pliras annunzias per chattar in lieu d'emprendissadi.

7. Tschertga alternativas

Ponderescha ad uras, tge professiuns, scolas, soluziuns da punt u transitoricas che vegnissan en dumonda per tai. La cussegliaziun da professiun po ta dar in bun sustegn.

Documents cun tips e musters chattas ti sut www.berufsbildung.gr.ch

- Rumantsch ► Documentaziun
- Cussegliaziun da clamada, studis e carriera ► «profilo» ► 6. realisar.

Cussegliaziun professunala

Damondas en connex cun la furmaziun professunala?
La cussegliaziun professunala gida.

Ti stas avant l'elecziun da professiun e vuls savair tge professiun che va a prà il meglier cun tai e co ti cuntanschas tia professiun da siemi? Las cussegliaeras ed ils cussegliaers ta sustegnan tar ti'elecziun da professiun.

Purschida

per scolaras/scolars da la scola superiura, per scolaras/scolars che frequentan ina soluziun transitorica, sco per lur geniturs e lur responsabels per l'educaziun

Cuntegn da la cussegliaziun

- Accompagnament en il process da la tscherna da professiun
- Analisa da la situaziun e dil potenzial personal
- Tests da qualificaziun e d'interess
- Sustegn en connex cun la candidatura
- Sustegn tar la tschertga d'ina piazza d'emprendissadi

- Tschertga d'ina soluziun intermedia

Indicaziuns dals custs

La cussegliaziun è gratuita per tut las personas che vivan el chantun Grischun. Persunas creschids ch'èn domiciliadas ordaifer il chantun Grischun èn obligadas da surpigiar ils custs. Quels muntan a fr. 150.– (excl. TPV) per ura da cussegliaziun.

Annunzia

biz@afb.gr.ch,
formular online sin
www.berufsbildung.gr.ch

Lieus CIP

Chur
Grabenstrasse 1
7001 Chur
+41 81 257 27 72

Davos
Talstrasse 2C
7270 Davos Platz
+41 81 257 49 40

Ilanz/Glion
Bahnhofstrasse 31
7130 Ilanz
+41 81 257 27 72

Poschiavo
Via da Spultri 44
7742 Poschiavo
+41 81 257 49 40

Roveredo
Al Giardinett 2
6535 Roveredo GR
+41 81 257 65 83

Samedan
Plazzet 16
7503 Samedan
+41 81 257 49 40

Scuol
Stradun 403A
7550 Scuol
+41 81 257 49 40

Thusis
Feldstrasse 4
7430 Thusis
+41 81 257 27 72

